

Nick van Wouwen & Christophe Brochard

Vážky České republiky, příručka pro určování našich druhů a jejich larev. **M. Waldhauser & M. Černý. 2014**

180 pagina's. ISBN 9788087964002. Prijs €10.

In Tsjechië verscheen in 2008 een reusachtige libellenatlas van 670 pagina's en bijna 4kg: Vážky České republiky - ekologie, ochrana, rozšíření. Dat boek werd het standaardwerk over de Tsjechische libellen. In 2014 verscheen een heel ander boek. Veel kleiner in formaat en gewicht: Vážky České republiky. Dat boek is geen atlas, maar een fotogids van alle Tsjechische libellen. De twee auteurs, Martin Waldhauser en Martin Černý zijn zeer ervaren libellenspecialisten en uitstekende fotografen. Zij combineerden hun kennis tot een prachtig boek dat niet alleen de volwassenen libellen illustreert, maar ook hun larven. In de inleiding presenteren de auteurs de diversiteit aan biotopen waar libellen kunnen voorkomen. Daarna volgt een uitgebreid hoofdstuk over de biologie en de anatomie van libellen. Hier worden zowel de volwassenen als de larven onder de loep genomen. Het volgende hoofdstuk is de kern van het boek. Elke soort wordt in een dubbele pagina behandeld. Hier worden zowel de wetenschappelijke, de Engelse, de Duitse en de Tsjechische naam genoemd. Op de linker pagina wordt voor elke soort een verspreidingskaart en de vliegtijden getoond, de tekst beschrijft zowel de volwassen libellen als de larven. Ik spreek helaas geen Tsjechisch en kan daardoor niet de tekst beoordelen. De foto's daarentegen spreken voor zich. Onderaan de linker pagina worden voor elke soort één of meerdere foto's van de larve afgebeeld en op de rechter pagina het mannetje en vrouwtje van de libel. Ook veel detailfoto's worden gebruikt, met een korte tekst waar de belangrijkste

determinatiecriteria aan bod komen. Naast deze prachtige illustraties is voor elke soort een handig QR code toegevoegd. Het is me niet duidelijk of de website extra informatie geeft of alleen een digitale versie van het boek is. Aan het einde van het boek worden een paar soorten besproken die nog niet in Tsjechië gevonden zijn, maar daar wellicht ooit kunnen voorkomen. Alles bij elkaar is het een prachtig boek met schitterende foto's van volwassenen libellen en hun larven, en dit voor slechts 10 euro! Echt een aanrader!

Coenagrion hastulatum (Charpentier, 1825)

šidélko kopovité

Spearhead Bluet (Northern Damselfly) – Speer-Azurjungfer – šidélko – lýtka stavovca

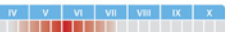
České jméno dostalo toto šidélko podle charakteristické kresby na 2. zadečkovém článu samců, která je ve tvaru šipky nebo hrotu kopí. Dopředuji jí dvě podobné skvrny po stranách S2. U některých samců se však mohou objevit i různé modifikace této kresby. Při pohledu shora na S3–S5 plošně převládá světlemodrá barva nad černou, skvrny na 3. a 4. článu jsou dopředu prodlouženy v hrot. Vzdálený nebo letící samec se jeví jako výrazně průsvitavý, základní modrá barva je na rozdíl od ostatních šidélků výhledově i nádechem do zelena. Samice jsou zbarveny světle zeleně s černou kresbou, přičemž zelená barva je dobře viditelná v první polovině zadečku i při pohledu shora. Články S8–S9 mají zadní okraje zelené. Jednoznačným determinacním znakem samic je zadní okraj pronota, který je zaoblený a světle zelený.

Podobné druhy

Samci mohou být zaměněni především s šidélkem jarním (*C. lunulatum*), popř. při porovnaném pohledu s šidélkem kroubovým (*Etiogyna cyathigerum*) z důvodu podobné kresby na 2. zadečkovém článu. Samci šidélka jarního (*C. lunulatum*) však mají na 3.–5. zadečkovém článu černou barvu na více než polovině horní plochy. Samice šidélka jarního (*C. lunulatum*) je možno odlišit podle zbarvení 8. článu zadečku, které je ve hřbit zvonu se světlou bazální částí. Podobné samice šidélka páskovaného (*C. puella*) lze odlišit podle černé barvy na horní straně zadečku, kam nezahájí zelená barva boků.

Výskyt, habitat

Severský druh, u nás žije mozaikovitě zejména ve středních a vyšších polohách, kde nachází vhodná stanoviště. Nejčastěji žije u lesních ostřikových rybníků, tůň a slávných rašeliništních biotopů, od stálých po vrchovištné, vzácně i u extenzivně využívaných rybníků v nižších polohách.

Chování, zvuky

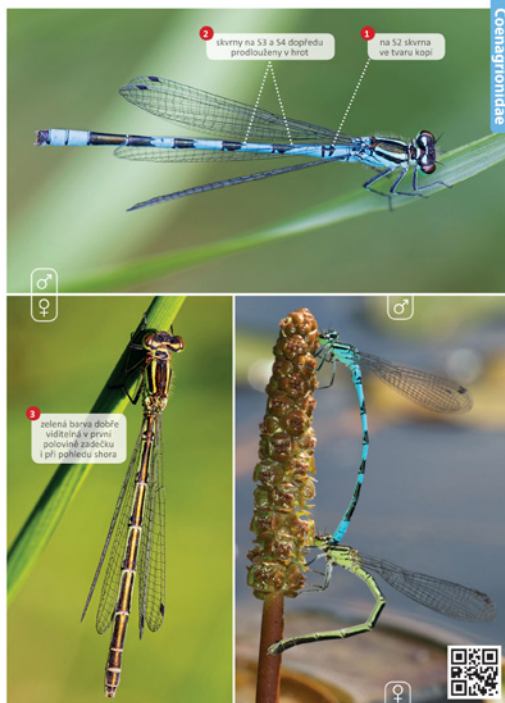
Šidélka poletují v blízkosti břehu, často usedají na vegetaci. Vajíčka kladou v tandemu do plovoucího rostlinného materiálu, např. do stonků rýsy vzdušného. K těmto tohoto šidélka dochází velmi brzy na jaře, již v druhé polovině dubna. Jako u jiných jarních druhů je lhnutí synchronizované. V přírodě se objevuje relativně krátce, s maximem v květnu a červnu, od konce června ho lze najít spíše ojediněle a ve vyšších polohách.

Larvy, svěčky

Larvy žijí mezi ponořenými částmi rostlin, především ostřic. Rozlíšení larv od *C. lunulatum* (a u nás nejbližšího *C. ornatum*) je téměř nemožné. Larvy těchto tří druhů mají šestčlankovou tykadla, široké zaoblené zadečkové lamely s jasným usádkem a svrtným švem, který rozděljuje přílevky na dvě podobné poloviny. V distální polovině jsou okraje zřetelně zesílené (na rozdíl např. od *C. puella*). Svěčky jsou nařezány na stoncích nebo listech rostlin rostoucích přímo z vody, popř. v blízkosti břehu.

58

Coenagrionidae

59

Atlante delle libellule italiane – preliminare. E. Riservato, A. Festi, R. Fabbri, C. Grieco, S. Hardersen, G. La Porta, F. Landi, M.E. Siesa & C. Utzeri. 2014 Edizioni Belvedere. 224 pagina's. ISBN 9788889504383. Prijs €20.

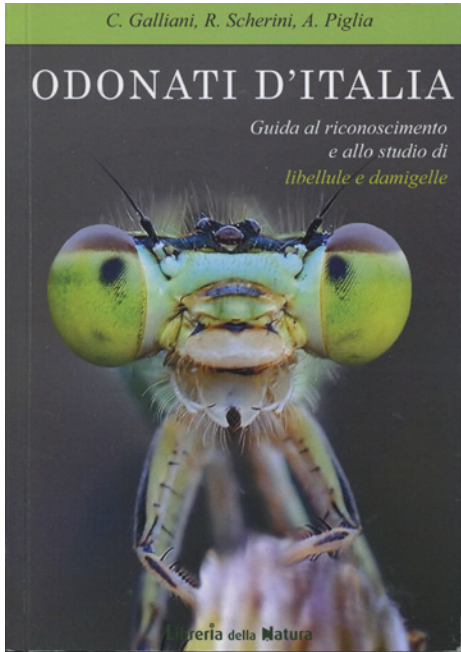
Handzame atlas van de 93 Italiaanse libellensoorten. Per soort een pagina met tekst en één foto, en een paginagroot verspreidingskaartje. Ook hier worden de soortnamen gegeven in het Italiaans, met uitleg over de naamgeving. Gecombineerd met de pas verschenen veldgids vormt dit een mooi duo voor wie in de Italiaanse libellen geïnteresseerd is. De auteurs lanceren een oproep op de atlas te helpen aanvullen. Dit kan door je waarnemingen door te geven aan de Italiaanse database odonata.it of via observation.org.

Odonati d'Italia - Guida al riconoscimento e allo studio di libellule e damigelle.

C. Galliani, R. Scherini & A. Piglia. 2015

Libreria della Natura. 222 pagina's. ISBN 9788890978821. Prijs €26.

Veldgids voor de 93 soorten die Italië rijk is. Goed opgezet, met ruim 500 foto's die de onderscheidende kenmerken van elke soort prima illustreren. Waar nodig wordt in de tekst aandacht besteed aan gelijkende soorten. Nieuw is dat ook soortnamen in het Italiaans worden gegeven. Voor wie de taal beheerst een prettig handzaam en helder boek, niet te zwaar om mee te hebben in het veld.

A guide to the Dragonflies and Damselflies of the Serra dos Orgaos – South-eastern Brazil. T. Kompier. 2015

Regua Publications. 379 pagina's. ISBN 9780956829115. Prijs £30,50

Een stevig boekwerk waarin alle 204 in de loop van enkele jaren intensief onderzoek in het gebied aangetroffen soorten zijn opgenomen. Van elke soort wordt een beschrijving gegeven samen met een of meer foto's. Per soortgroep is er een korte inleiding. Enkele pagina's geven uitleg over de naamgeving, waar het gaat om soorten die niet eerder waren beschreven of werden herontdekt en waar nog geen volle zekerheid bestaat over de identificatie. Extra aandacht is ook besteed aan kenmerken en variaties bij 'moeilijke' soorten. 560 foto's en 125 kleurenafbeeldingen; alle teksten in het Engels, voorwoord en introductie ook in het Portugees. Een waardevol boek, zeker waar voor het Zuid-Amerikaanse gebied nog weinig handzame gidsen voor libellen bestaan. Aanvullingen op de ontdekte soorten zijn te vinden op <http://regua.org/category/publications>.

